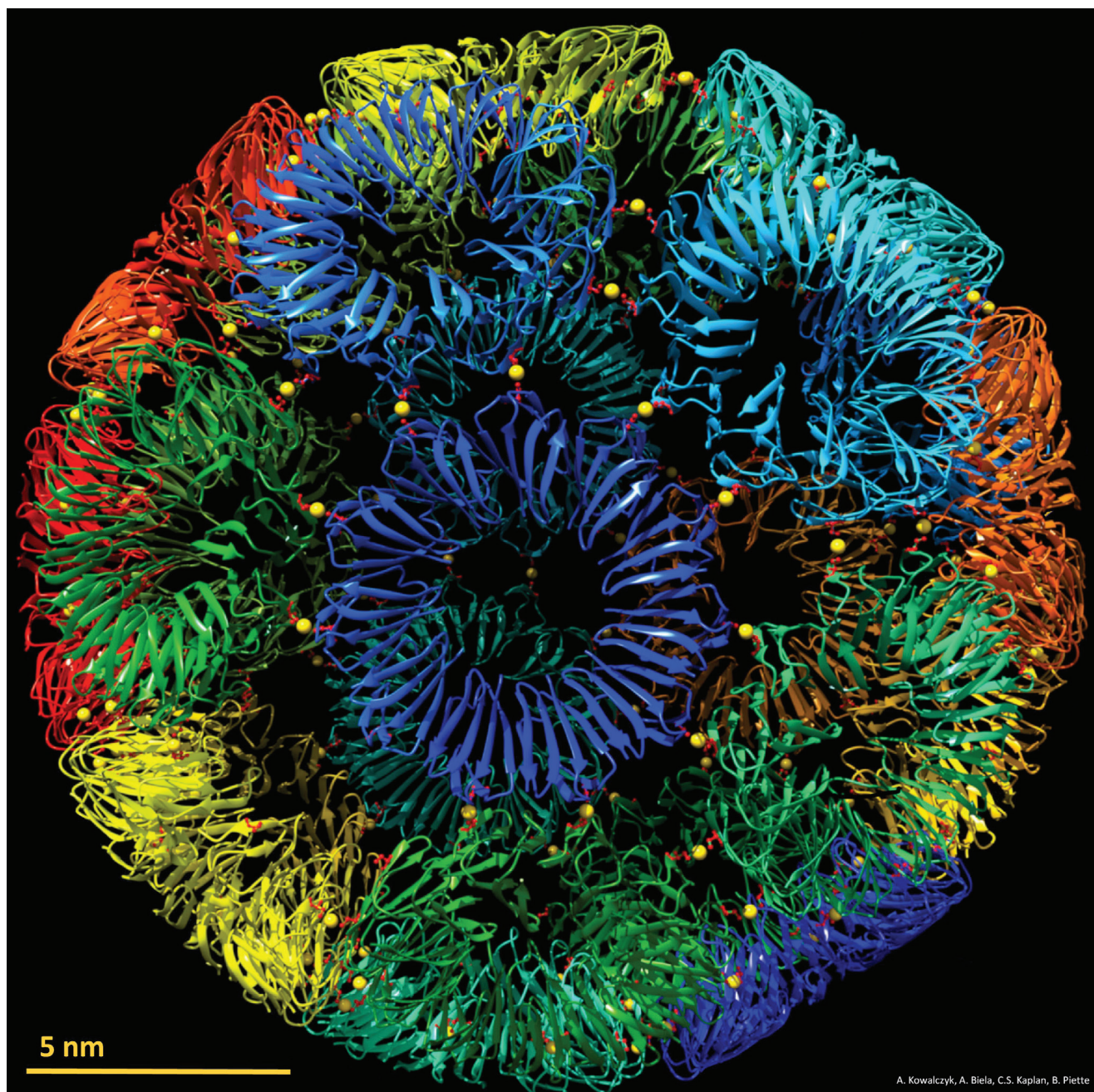

70 let Instituta »Jožef Stefan« ~ Izšla knjiga Iskanja z navdihom 1949–2019 ~ Utemeljitev nagrad zlati znak ~ Zmagovalni projekt direktorjevega sklada 2019 ~ Superprevodnost v visokoentropijskih zlitinah~ Jih poznamo: Anton Peterlin ~ Odprtje razstav skupine Irwin in Klementine Golija

ZMAGOVALNI PROJEKT DIREKTORJEVEGA SKLADA 2019

je projekt z naslovom *Izmuzljive reaktivne zvrsti pod ekstremnimi pogoji*, ki ga je predlagala skupina raziskovalcev, in sicer **dr. Matic Lozinšek** in **dr. Blaž Alič**, oba iz Odseka za anorgansko kemijo in tehnologijo (K1), ter **dr. Mirela Dragomir** in **dr. Kristian Radan**, oba iz Odseka za elektronsko keramiko (K5).

Strokovni svet direktorja v sestavi prof. dr. Igor Muševič, prof. dr. Janko Kos, prof. dr. Gregor Papa in direktor Instituta prof. dr. Jadran Lenarčič je izvedel evalvacijski postopek, ki je vseboval tudi predstavitev projektov. Na letošnji razpis je prispelo osem prijav.

V nadaljevanju objavljamo utemeljitev strokovne komisije.

Utemeljitev

Med predlaganimi je navedeni projekt najbolj obetajoč po merilih, kot jih predvidevajo Pravila o oblikovanju, upravljanju in uporabi direktorjevega sklada. Na visokem nivoju so izvirnost in atraktivnost, kvaliteta predlagateljev, vizija in dolgoročnost, novost in perspektivnost, multi-disciplinarnost, pričakovani vpliv na razvoj Instituta ter primernost predlagane raziskovalne infrastrukture. Ustna predstavitev projekta je bila navdušujoča, predstavljena je bila izredno zanimivo, prebojna in perspektivna tematika, s postavitvijo novega laboratorija pa se bo Institut lahko zavihtel na sam vrh na področju

Avtorji zmagovalnega projekta: dr. Kristian Radan, dr. Matic Lozinšek, dr. Mirela Dragomir in dr. Blaž Alič

sinteze materialov v ekstremnih razmerah. Potencial je velik tako z znanstvenega kot z aplikativnega vidika. Prvi nosilec projekta je že bil prejemnik projekta Marie Curie. Kakovost predloga projekta je zavidljivo visoka in smiselna z vidika razvoja Instituta na področju anorganske kemije. Projekt bo zbujal pozornost svetovne strokovne javnosti. Finančna struktura projekta je smiselna in korektno navedena ter povezuje dva odseka širšega področja KMBO.

Uredništvo

DAN ODPRTIH VRAT

ZA UVOD V PRAZNOVANJE SEDEMDESETE OBLETNICE INSTITUTA »JOŽEF STEFAN« - DAN ODPRTIH VRAT IJS

Urška Mrgole, Robert Premk, Center za prenos tehnologij in inovacij, Institut "Jožef Stefan"

Uvodni dogodek večdnednega praznovanja sedemdesete obletnice Instituta »Jožef Stefan« je potekal v soboto, 23. 3. 2019, ko je v organizaciji **Centra za prenos tehnologij in inovacij** in v sodelovanju z **raziskovalnimi odseki na Institutu** potekal **dan odprtih vrat na Institutu »Jožef Stefan«**. Raziskovalci instituta so množici okrog 1 000 ljudi z veseljem predstavili vse, kar je obiskovalce zanimalo.

Vodeni ogledi odsekov, centrov in laboratorijev so potekali vsako polno uro od devete ure naprej. Obiskovalci so se lahko neposredno seznanili z raziskovalnim delom glede na izbrani program. Le-ti so obsegali vprašanja o veselju in življenju, o božjih

delcih in njegovih večjih bratih, na kakšen način gradimo sodoben svet in kako je pravzaprav sestavljen (atomi, molekule), o svetu v malem (mikroskopiji), kot tudi o vsebinah o stičišču naravnega in digitalnega, življenja v čipih in čipov za življenje.

Raznovrstne in praktično naravnane vsebine je obogatila vedno odlično obiskana Šola eksperimentalne kemije z zanimivimi in navdušujočimi preizkusi, dodatno pa je pred glavno stavbo Instituta potekala predstavitev virtualne resničnosti Odseka za eksperimentalno fiziko osnovnih delcev, obiskovalci pa so se lahko preizkusili tudi na posebno zasnovanem kolesu Odseka za nanostrukturne materiale, ki je

s poganjanjem proizvajal električno energijo. Pri prvih so obiskovalci dobili vpogled v svet največjih eksperimentov na svetu, postavljenih v okolje institucij, kot so CERN v Ženevi in KEK na Japonskem, pri drugem pa so lahko preverili, koliko časa bi lahko gledali televizijo ali igrali igrice, če bi si energijo za to morali proizvajati sami.

Dan odprtih vrat IJS je namenjen posameznikom, družinam in podjetnikom (foto: Urška Mrgole)

Vzporedno z dogajanjem na Jamovi cesti 39 v Ljubljani je bil organiziran brezplačen povratni avtobusni prevoz do Rektorskega centra v Podgorici. Poleg raziskovalnega reaktorja TRIGA in razstave o jedrski tehnologiji je program vključeval še ogled edinega slovenskega pospeševalnika TANDETRON Odseka za znanosti o okolju in Centra za energetske učinkovitost.

Z dnevom odprtih vrat se tudi Institut »Jožef Stefan« aktivno vključuje v proces vzpostavljanja učeče se družbe in razmahu zanimanja otrok, učencev,

dijakov, študentov ter odraslih za naravoslovje. To potrjujejo tudi vtisi obiskovalcev. Posameznike na Institut privabi njihova lastna radovednost o tem, kaj se skriva za vrati Instituta in kako se raziskovalno delo izraža v vsakdanjem življenju. Družine prihajajo na Institut predvsem z namenom ciljno usmerjenega in dolgoročnega načrtovanja poklicne poti otrok ter spodbujanje zanimanja za naravoslovje. Hkrati pa je dan odprtih vrat Instituta »Jožef Stefan« odlična priložnost za podjetja, da si ogledajo laboratorije Instituta in tako dobijo prvi vtis o možnostih vzpostavitve sodelovanja med gospodarstvom in raziskovalci IJS.

Sončen dan je privabil prve obiskovalce na osrednji prizorišči Instituta že pred deveto uro, mnogi pa so se zadržali tudi po izteku ogledov. Obiskovalci vseh starosti so nas obiskali iz celotne Slovenije, nekaj pa jih je bilo tudi iz tujine. Dogodek je bil odličen uvod v **27. dneve Jožefa Stefana**, ki so se nadaljevali v naslednjih dneh z bogatim programom in drugimi aktivnostmi.

DAN ODPRTIH VRAT 2019 IN ZNANSTVENIKI, KI TO ŠE BODO

Tekst in foto: Nina Reščič, Odsek za inteligentne sisteme (E-9)

Prelepa sončna sobota, tretja v marcu, je v prostore inštituta ponovno privabila veliko število obiskovalcev. Tokrat je dan odprtih vrat odprl že 27. dneve Jožefa Stefana, ki so bili letos zaradi praznovanja 70-letnice inštituta posebno slovesni.

Na dnevu odprtih vrat vedno srečamo majhne in malo večje otroke, družine, stare starše ali pa odrasle posameznike, ki jih zanima, kaj vse zna umetna inteligenca, kako je videti magnetna tekočina, pa če so elektronski mikroskopi res najboljši za opazovanje žuželk in kateri materiali so najbolj

odporni in bi jih superjunaki lahko uporabili za svoj oklep. Ker Institut »Jožef Stefan« letos piha že svojo 70-svečko, je treba zagotoviti, da bo tudi čez 30 let poln znanstvenikov, ki bodo odkrivali še neodkrita skrivnosti. Med obiskovalci smo zato tokrat poiskali znanstvenike v nastajanju – od tistih najmanjših, pa do tistih nekoliko večjih, ki se bodo že čez nekaj let odločali za nadaljnje šolanje.

Zanimalo nas je, kako v divjini prepoznaš čisto pravega znanstvenika, koliko se jih potika po IJS in kateremu od njih se bodo čez nekaj let pridružili.

fotografij v ozadju pomeni desetletje delovanja IJS (na prvem panoju je barvna ena fotografija ozadja, na zadnjem jih je sedem). Na panojih so tudi fotografije vseh dosedanjih direktorjev s pripisom imena, priimka in obdobja vodenja Instituta.

V osrednjem delu vsakega dvometrskega panoja je deset velikih fotografij, ki s podnapisi predstavljajo pomembne dosežke tistega desetletja. Tudi teh fotografij je sedemdeset in tvorijo z ozadjem svojevrstno matriko.

Pri nastajanju razstave je bil poleg vizualnega videza, ki je plod dolgoletnega sodelovanja z umetnostno zgodovinarico in likovno kritičarko Tatjano Pregl Kobe, posebej izražen tudi vsebinski vidik. Potrebno

je bilo pregledati celotno zgodovino IJS in za vsako desetletje poudariti le deset dosežkov, poleg tega pa najti še ustrezno in kvalitetno fotografijo. Avtorju projekta mag. Marjanu Verču je pri tem z veliko strokovnostjo, odgovornostjo in veseljem priskočil na pomoč dr. Viktor Dimic, dolgoletni institutski sodelavec.

Razstava, ki je zanimiva za nekdanje in tudi sedanje sodelavce in vse druge, ki jih zanima delo in dosežki mednarodno uveljavljenega Instituta »Jožef Stefan«, bo **na Jamovi in na Reaktorskem centru v Podgorici (odsek O-2) na ogled do konca leta.**

Marjan Verč, Tatjana Pregl Kobe in dr. Viktor Dimic

NOVI PROJEKTI

MEDNARODNO SODELOVANJE Z GOSPODARSTVOM: NOV USPEH RAZISKOVALCEV IJS IN CTT

S ponosom sporočamo, da je bil v financiranje v okviru pilotne sheme Evropske komisije KET4CleanProduction izbran že tretji projekt z Instituta »Jožef Stefan«, saj je bilo na razpisu izbrano projektno sodelovanje Odseka za fizikalno in organsko kemijo K3 z Instituta »Jožef Stefan« ter inovativno in razvojno intenzivno portugalsko proizvodno podjetje ChemiTek za projektno nalogo z naslovom »Hydrophobic top coat for marine application«. Pri projektu sodeluje tudi portugalski tehnološki center

INL – International Iberian Nanotechnology Laboratory. Na Centru za prenos tehnologij in inovacij z Instituta »Jožef Stefan« kot sooblikovalci pilotnega razpisa pod okriljem KET4CleanProduction (projekti do 50 000 evrov za financiranje storitev, ki jih proizvodno podjetje naroči dvema raziskovalnima institucijama) nosilec izbranega projekta iskreno čestitamo!

Tomaž Justin